

Nota van B&W

Onderwerp Vaststellen van de lijst met historische graven op basis van de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2011

Portefeuillehouder mr. A.Th.H. van Dijk, S. Bak
Collegevergadering 19 juni 2012
Inlichtingen Lidia Ferrari / Addie Monster (023 5676792 / 023 5674421)
Registratienummer 2012.0030743

Samenvatting

Met deze nota wordt op grond van artikel 27 van de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2011 de lijst van graven vastgesteld. Het betreft graven van historische betekenis of graven waarvan de grafbedekking een opvallende kwaliteit heeft. De graven zijn gesitueerd op de gemeentelijke begraafplaatsen Lindenhof (het rooms-katholieke deel), Taxushof en Wilgenhof. De grafbedekking op begraafplaats Iepenhof is volgens het aanwijzingsbesluit uit 1991 al monumentaal, zodat aanwijzing op basis van voornoemd artikel uit de Beheerverordening niet nodig is.

Inleiding

Vanuit erfgoedbeleid wordt getracht om al het waardevolle erfgoed dat Haarlemmermeer bezit in kaart te brengen en te borgen. Om inzicht te krijgen in ons funeraire erfgoed hebben we in 2011 het Bureau Funeraire Adviezen een inventarisatie laten uitvoeren naar de begraafplaatsen Iepenhof, (het rooms-katholieke deel van) Lindenhof, Taxushof en Wilgenhof (bijlage 1). Deze inventarisaties bevatten tevens een beschrijving van de geschiedenis van de begraafplaatsen. De begraafplaats Meerterpen en het algemene deel van de Lindenhof zijn in deze inventarisaties buiten beschouwing gelaten, omdat deze begraafplaatsen nog niet zo lang geleden in gebruik genomen zijn. Om deze reden zijn ook de graven van na 1980 van alle begraafplaatsen buiten beschouwing gelaten. Enkele belangrijke personen die na 1980 begraven zijn, zoals Fanny Blankers Koen (begraafplaats Wilgenhof) zijn wel meegenomen in de inventarisatie.

Daarnaast is goed beheer van belang voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Met het vaststellen van de lijst met historische graven willen we borgen dat deze bijzondere graven op basis van de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2011 beschermd wordt. Met een dergelijke lijst moet worden voorkomen dat waardevolle graven verdwijnen bij grafruiming, omdat voor de graven die op de lijst staan alleen de gemeenteraad een beslissing kan nemen over het ruimen van graven en het verwijderen van grafbedekkingen.

Context

De gemeenteraad heeft op 14 juli 2011 ingestemd met een raadsvoorstel over het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen (Raadsvoorstel 2011.0017579). In dit voorstel is ook aangegeven dat wij gaan onderzoeken of er graven op de gemeentelijke begraafplaatsen aanwezig zijn die van historische betekenis zijn of een opvallende grafbedekking hebben. Deze graven kunnen dan geplaatst worden op de lijst zoals vermeld in artikel 27 van de Beheersverordening. Tot op heden is een dergelijke lijst nog niet vastgesteld.

Probleemstelling

Op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat ons historisch en waardevol erfgoed op de gemeentelijke begraafplaatsen bij grafruimingen wordt beschermd, zonder dat er steeds per ruiming een afweging moet worden gemaakt.

Doelstelling

Zonder meteen de status van gemeentelijk monument te geven, willen we voorkomen dat bij grafruimingen waardevol erfgoed op gemeentelijke begraafplaatsen verdwijnt.

Oplossingen

Bij de beoordeling of de graven van historische betekenis zijn of dat de grafbedekking een opvallende kwaliteit heeft, is gebruik gemaakt van de volgende criteria:

1. Ouderdom en technische staat van de grafbedekking
2. Materiaal gebruik en –hantering
3. Vormgeving van de grafbedekking
4. Bijzondere symboliek
5. Bijzondere teksten
6. Belangrijke personen

Hieronder is per begraafplaats een overzicht weergegeven van het aantal geselecteerde graven en de staat waarin deze grafmonumenten zich bevinden.

Begraafplaats	Staat: Goed	Staat: Redelijk	Staat: Matig	Staat: Slecht	Totaal aantal geselecteerde graven	Percentage van het totaal aantal graven
Lindenhof	11	0	0	0	11	Ca. 3,5%
Taxushof	25	9	0	0	34	Ca. 4 %
Wilgenhof	33	1	0	0	34	Ca 2%
Iepenhof	121	17	2	2	142	Ca. 11%

Om de lijst van historische en waardevolle graven actueel te houden, zal deze lijst iedere tien jaar geactualiseerd moeten worden.

Afweging

Aanwijzen als gemeentelijk monument

In plaats van het vaststellen van de lijst op basis van de Beheersverordening, kunnen we ook de historische graven aanwijzen als gemeentelijk monument op basis van de Erfgoedverordening. Wij achten een bescherming op basis van de Beheersverordening momenteel voldoende, omdat op grond van deze verordening alleen de gemeenteraad kan beslissen over de ruiming van deze graven. Hierbij dient een risico in acht te worden genomen: als graven op basis van de Beheersverordening worden beschermd, zijn ze alleen beschermd vanuit de gemeente. Rechthebbenden bepalen zelf wat er met hun graf gebeurt.

Op deze manier lopen we het risico dat graven die we op de lijst geplaatst hebben, worden verwijderd en/of vervangen door de rechthebbende.

Begraafplaats Iepenhof

Op 28 mei 1991 hebben wij het advies van de monumentencommissie overgenomen om begraafplaats Iepenhof aan te wijzen als gemeentelijk monument. Hieronder vallen ook alle graven. Het aanwijzen van de lijst met historische graven op basis van artikel 27 van de beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2011 is niet van belang, omdat deze begraafplaats is beschermd door de gemeentelijke monumentenstatus en de status als beschermd dorpsgezicht. In het hiervoor aangehaalde raadsvoorstel over het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen (nummer 2011.0017579) is aangegeven dat wij het weer verkrijgen van extra inkomsten van essentieel belang achten om dit gemeentelijk monument ook in de toekomst in stand te houden. Bij het beoordelen of de afstandsgraven weer opnieuw uitgegeven kunnen worden, moet per geval een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Hierbij zal het deskundigenrapport "Inventarisatie opvallende en historische grafbedekkingen Iepenhof, Hoofddorp" als een van de toetsingskaders worden gebruikt om te beoordelen of de desbetreffende grafbedekking kan worden verwijderd. Indien dit het geval is, kan het graf weer opnieuw worden uitgegeven.

Erfgoedcommissie

De inventarisaties zijn besproken in de erfgoedcommissie. De erfgoedcommissie stemt in met de inventarisaties.

Middelen

De kosten met betrekking tot begraafplaatsen worden verantwoord op het product lijkbezorging en daartegenover staan de inkomsten uit graf- en begraafrechten. De kosten van onderhoudige besluitvorming kan worden gedekt uit de reguliere budgetten.

Bij beschadiging van een grafsteen liggen de kosten van herstel bij de rechthebbende van het graf. In de hieronder vermelde tabel zijn de aantallen per begraafplaats aangegeven.

Peildatum 1 juni 2012	Iepenhof	Taxushof	Lindenhof RK	Wilgenhof
Afstandsgraven	30	12	5	9
Geen GBA koppeling ¹	48	10	0	13

De kosten van herstel kunnen voorkomen worden door grafstenen te verwijderen². In het geval van monumentale en funerair waardevolle grafstenen is dit uiteraard geen optie. Binnen het product lijkbezorging zijn thans geen specifieke middelen begroot die te maken hebben met de monumentale status van de begraafplaats Iepenhof en het in standhouden van monumentale en historische waarden.

¹ Van met name oude graven is geen rechthebbende bekend die kan worden gekoppeld aan de gemeentelijke basisadministratie (GBA). Bij deze graven staan bordjes om rechthebbenden op te roepen zich te melden. In de loop van dit jaar volgt een voorstel hoe wij met deze graven omgaan. De kosten van herstel van historische grafmonumenten van deze graven komen thans hoe dan ook voor rekening van de gemeente.

² Indien rechthebbenden afstand doen van graven dan wordt volgens het algemeen beleid de grafsteen verwijderd.

Alleen voor herstel van grafmonumenten op begraafplaats Iepenhof kan gebruik gemaakt worden van de restauratiemogelijkheden op basis van de subsidieverordening gemeentelijke monumenten, omdat de graven als gemeentelijk monument zijn aangewezen. Op dit moment zijn de meeste grafstenen nog in goede en redelijke staat. Vier stenen op de Iepenhof zijn in slechte of matige staat en kunnen (deels) met gebruikmaking subsidiemiddelen worden veilig gesteld.

De beheerwerkzaamheden aan de monumentale en waardevolle grafbedekking van afstandsgraven zal zich in de toekomst met name toespitsen op het veiligheidsaspect. Bij de wijze waarop de veiligheid wordt bewerkstelligd is het beschikbare budget maatgevend. Mocht de veiligheid van bezoekers in het geding komen (risico omvallen staande grafsteen) dan zal de grafsteen in het uiterste geval plat worden gelegd.

In raadsvoorstel 2011.0017579 van 14 juli 2011 over het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen is in het kader van de kostendekking al rekening gehouden met een vermindering aan inkomsten als gevolg van het op termijn niet meer kunnen uitgegeven van monumentale en waardevolle graven en graven die in het verleden voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven.

Juridische aspecten

De gemeenteraad beslist over het ruimen van de graven en het verwijderen van grafbedekkingen op de graven die op de lijst staan als bedoeld in artikel 27 van de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Haarlemmermeer 2011.

Een vermelding op de lijst betekent niet dat de desbetreffende monumenten onder de bescherming van de gemeentelijke Erfgoedverordening vallen. De lijst biedt alleen bescherming van ruiming door de gemeente, maar biedt geen bescherming als een rechthebbende de grafbedekking wil wijzigen of verwijderen.

In eerste instantie worden de graven aangewezen op basis van de Beheersverordening. In 2012 wordt uitgezocht of er graven zijn die van dusdanig belang voor Haarlemmermeer zijn, dat die graven alsnog als gemeentelijk monument worden aangewezen op basis van de Erfgoedverordening. De aanwijzing op basis van de Beheersverordening wordt – voor de betreffende monumenten – dan ingetrokken.

In- en externe communicatie

De rechthebbenden van graven (voor zover bekend) worden via een brief geïnformeerd over de plaatsing van het graf op de lijst van historische en opvallende graven. Tevens worden andere betrokkenen, zoals Stichting Meerhistorie en de Erfgoedcommissie, geïnformeerd en in Informeer zal een bericht worden geplaatst.

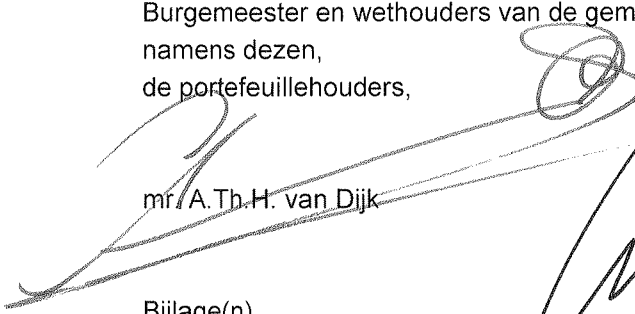
Besluit

Op grond van het voorgaande hebben wij besloten om:

1. kennis te nemen van de inventarisaties van opvallende grafbedekkingen en historische grafbedekkingen op de begraafplaatsen Iepenhof, Lindenhof (rooms-katholieke deel), Taxushof en Wilgenhof;
2. de in de inventarisatierapporten geselecteerde graven van de begraafplaatsen Lindenhof (rooms-katholieke deel), Taxushof en Wilgenhof te plaatsen op de lijst van graven die van historische betekenis zijn en/of waarvan de grafbedekking een

- opvallende kwaliteit heeft, zoals bedoeld in artikel 27 van de beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2011;
3. de lijst van graven met historische betekenis en/of opvallende grafbedekking iedere tien jaar te actualiseren;
 4. in 2012 een inventarisatie uit te voeren van graven die kunnen worden aangewezen als gemeentelijk erfgoed;
 5. deze nota ter informatie te zenden aan de raad.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
namens dezen,
de portefeuillehouders,

mr. A.Th.H. van Dijk

S. Bak

Bijlage(n)

- Lijst met met historische graven op basis van Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2011
- Rapport Inventarisatie Iepenhof
- Rapport Inventarisatie Wilgenhof
- Rapport Inventarisatie Lindenhof (Rooms Katholiek deel)
- Rapport Inventarisatie Taxushof